

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

АСОЦИАЦИЯ
НА ИНДУСТРИАЛНИЯ
КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РАЗВИТИЕ НА
ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

Pril21.2

ИЗГОТВЯНЕ НА МОДЕЛ ЗА ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА РЕЙТИНГ НА ПРИВЛЕКАТЕЛНОСТТА НА ПРОФЕСИИТЕ

Описание на входящите данни за изчисляването на Модела

ДОКУМЕНТ Д1Ж

септември 2017 г.

<https://www.eufunds.bg/>

Проект BG05M9OP001-1.011 - 0002 „Постигане на устойчива и качествена заетост посредством подобряване привлекателността на професии със слабо предлагане на пазара на труда в ключови за развитието на българската икономика сектори”

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

АСОЦИАЦИЯ
НА ИНДУСТРИАЛНИЯ
КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РАЗВИТИЕ НА
ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

В настоящия документ се излага описание на входящите данни, необходими при изчисляването на Модела на Рейтинг на професиите. В Раздел 1. е представено общо описание на входящите данни, а в Раздел 2. е показано съдържанието на отделните индикатори, източниците и измерителите им.

Изложеното описание на променливите на Модела е в изпълнение на Дейност 1 по Проекта „Оценка на привлекателността на професиите, идентифицирани като ключов фактор за конкурентоспособността на четирите пилотни сектора“, под-дейност 1.3.1 „Изготвяне на модел за изчисляване Рейтинг на привлекателността на професиите“.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

АСОЦИАЦИЯ
НА ИНДУСТРИАЛНИЯ
КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РАЗВИТИЕ НА
ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

1. Общо описание

Оценката на привлекателността на професиите се извършва въз основа на значенията на набор от 34 индикатора. В количествен план тя се получава като стойност на един общ, интегрален Рейтинг, получаваща се от стойностите на отделните индикатори. Те от своя страна са категоризирани в 7 основни критерия, отразяващи различните аспекти на привлекателност. Тези критерии са основни и присъщи за всички професии:

1. Работна среда;
2. Парични доходи;
3. Непарични материални стимули;
4. Ниво на стрес;
5. Престижност;
6. Перспективност;
7. Разходи за овладяване и поддържане на професията.

Всеки от индикаторите има съответстващо тегло, което отразява степента на неговото влияние върху цялостната оценка за привлекателността на дадена професия. Теглата на отделните индикатори са определени по емпиричен път чрез специализирано анкетно проучване. Начинът на тяхното получаване, както и процедурата за изчисляване на самия Рейтинг са предмет на отделен доклад¹.

Стойностите на индикаторите за дадена професия също се определят чрез специализирано анкетно проучване. То следва да бъде насочено към работници и служители, упражняващи съответната професия, както и към мениджъри от предприятия, в които професията се практикува. Причината е, че характерът на някои от въпросите е такъв, че на тях не може се отговори само от служители или само от мениджъри.

2. Описание на индикаторите

В следващите таблици №№ 1-7 са показани индикаторите, които се използват в Модела на Рейтинг на професиите. В първата колона на всяка от таблиците е характеристиката (съдържанието) на индикатора, във втората колона е източникът на данните, а в третата колона е измерителят, чрез който съответната характеристика получава количествена стойност.

¹ Вж. Предварителен модел на Рейтинг – Методология за изчисляването му, ДОКУМЕНТ Д13 от Проекта.

Таблица 1. Работна среда: Една професия е толкова по-привлекателна, колкото по-благоприятна е работната ѝ среда. По този критерий се оценяват следните индикатори на работната среда:

<i>Индикатор</i>	<i>Източник на данните</i>	<i>Измерител</i>
Дали се работи с модерна техника и технология	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на качествени оценки от проведена анкета
Дали има гъвкаво работно време	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена стойност от процентите на отговорилите, че има такава възможност
Дали се допуска сумарно изчисляване на работното време	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средно претеглена стойност от процентите на отговорилите, че има такава възможност
Дали има възможност за дистанционна работа и работа от къщи	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средно претеглена стойност от процентите на отговорилите, че има такава възможност
Дали основното работно място е на открито или в закрити и подходящо оборудвани помещения	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средно претеглена стойност от процентите на отговорилите, че има такава възможност
Дали се работи в условията на риск от трудови аварии или рискове за здравето като шум, прах, загазованост, влага и др.	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на качествени оценки от проведена анкета
Дали работата предполага големи физически усилия, ограничаване на движенията и др.	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на качествени оценки от проведена анкета

Таблица 2. Парични доходи

Като резултат от трудовата дейност са паричните доходи, които се получават срещу положения труд. При равни други условия, колкото по-високи са доходите, толкова по-привлекателна е дадена професия за упражняващите я. В този аспект са включени следните индикатори:

<i>Индикатор</i>	<i>Източник на данните</i>	<i>Измерител</i>
1. Размер на заплатата, която реално се получава	Счетоводни данни	Средно претеглена величина от средните заплати за съответната професия
2. Размер на социалните осигуровки	Счетоводни данни	Средно претеглена величина от средните осигурителни доходи за съответната професия
3. Възможност за получаване на бонуси и премии	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на качествени оценки от проведена анкета
4. Възможност за получаване на акции от предприятието или за други схеми за участие на работниците/служителите в печалбата на предприятието	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на качествени оценки от проведена анкета

Таблица 3. Непарични материални стимули

Освен парични възнаграждения, в някои случаи могат да се получават блага и в непарична форма. Професии, разкриващи по-големи такива възможности, биха били предпочитани, при равни други условия. Този критерий ще се оценява на базата на следните индикатори:

<i>Индикатор</i>	<i>Източник на данните</i>	<i>Измерител</i>
1. Осигуряване на ведомствено жилище или поемане на разходи за квартира	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средно претеглена стойност от процентите на отговорилите, че има такова осигуряване
2. Осигуряване на транспорт до работното място	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средно претеглена стойност от процентите на отговорилите, че има такова осигуряване
3. Други социални придобивки, като осигуряване на стол, ваучери за храна, разходи за детска градина и др.	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средно претеглена стойност от процентите на отговорилите, че има такива придобивки
4. Допълнително пенсионно осигуряване	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средно претеглена стойност от процентите на отговорилите, че има такова осигуряване
5. Осигуряване на продължаващо обучение и допълнителна квалификация	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средно претеглена стойност от процентите на отговорилите, че има такова осигуряване

Таблица 4. Ниво на стрес

Много професии са свързани с определено ниво на стрес и при равни други условия, повече стрес прави една професия по-нежелана, по-малко привлекателна. В този план ще се търсят оценки за следните показатели:

<i>Индикатор</i>	<i>Източник на данните</i>	<i>Измерител</i>
1. Продължителност на пътуването до работното място	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на количествени данни от проведена анкета
2. Необходимост да се работи с широката публика или пред нея	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на категорийни оценки от проведена анкета
3. Необходимост да се спазват стриктни срокове	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на категорийни оценки от проведена анкета
4. Работа под напрежение и при високи изисквания	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на категорийни оценки от проведена анкета
5. Работа с удължено работно време или в почивни дни, или се полага извънреден труд	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на категорийни оценки от проведена анкета

Таблица 5. Престижност

Някои професии носят определена престиж на тези, които ги практикуват. Колкото повече престиж носи една професия, толкова е по-привлекателна, при равни други условия. Този аспект на привлекателност ще се оценява по следните показатели:

<i>Индикатор</i>	<i>Източник на данните</i>	<i>Измерител</i>
1. Възможности за работа в голяма българска компания (търговско дружество)	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на категорийни оценки от проведена анкета
2. Възможности за работа в голяма международна компания или мултинационална компания (търговско дружество)	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на категорийни оценки от проведена анкета
3. Възможности за работа в авторитетна българска административна институция	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на категорийни оценки от проведена анкета
4. Възможности за работа в авторитетна международна административна институция	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на категорийни оценки от проведена анкета
5. Професията има публичен престиж по други причини	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на категорийни оценки от проведена анкета

Таблица 6. Перспективност

Перспективите на една професия я характеризират от гледна точка на очакванията за реализация в бъдещето. По-благоприятни перспективи за една професия биха я направили по-привлекателна, при равни други условия. Привлекателността по този критерий ще се оценява по следните показатели:

<i>Индикатор</i>	<i>Източник на данните</i>	<i>Измерител</i>
1. Лесно се намира работа в страната	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на категорийни оценки от проведена анкета
2. Възможности за израстване в йерархията	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на категорийни оценки от проведена анкета
3. Възможности за реализация в чужбина	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на категорийни оценки от проведена анкета
4. Има очаквания за съществено нарастване на доходите от професията в бъдеще	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на категорийни оценки от проведена анкета

Таблица 7. Разходи за овладяване и поддържане на професията

Овладяването и поддържането на различните професии предполага различни разходи на време, усилия и финансови средства. Колкото по-големи са тези разходи, толкова по-непривлекателна би била една професия при равни други условия. В този план ще се оценяват следните индикатори:

<i>Индикатор</i>	<i>Източник на данните</i>	<i>Измерител</i>
1. Образованието и подготовката за професията изискват много финансови средства	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на категорийни оценки от проведена анкета
2. Професията изисква сложно и трудно образование	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на категорийни оценки от проведена анкета
3. Подготовката и овладяването на професията става за дълго време	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на категорийни оценки от проведена анкета
4. След като професията е придобита, поддържането на професионалното ниво изисква сериозни разходи на време, усилия и пари	Анкета сред мениджъри и/или служители на предприятията от съответния бранш и професия	Средна претеглена величина на базата на категорийни оценки от проведена анкета